

Omaopettajatoiminta ohjaajan näkökulmasta

18.8.2016 PedaForum-päivät

MALU-tohtorikoulutettava FM **Laura Timonen**, Oulun yliopisto

Tutkimuksessa mukana: FM Anu Tuomela ja KM Hanna Oikarinen

Ohjaajat: dos. FT Saana-Maija Huttula ja FT Sari Harmoinen

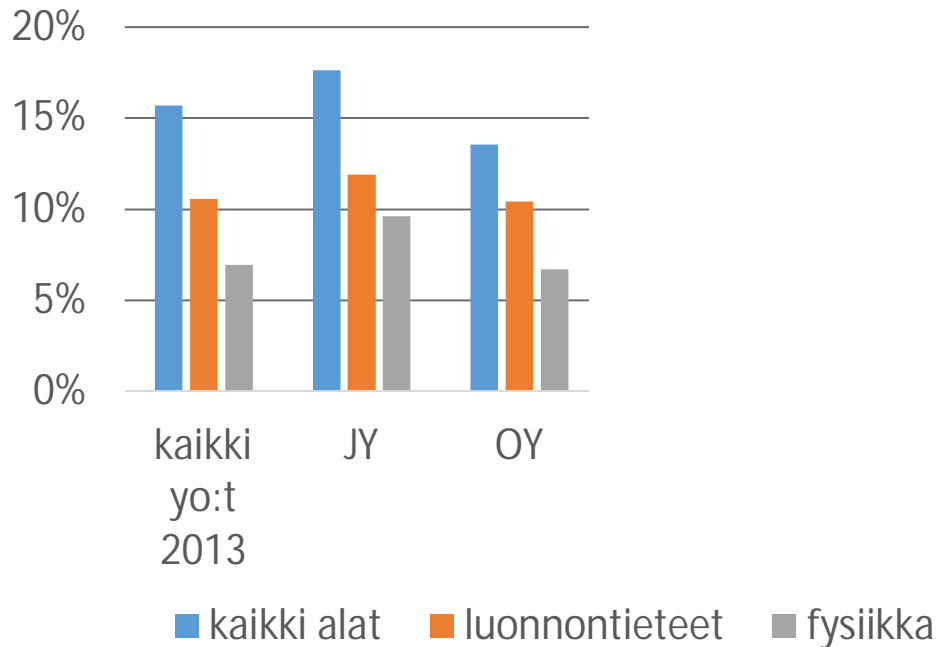

Esityksen sisältö

- Tutkimusongelma ja –kysymykset
- Omaopettajatoiminta Oulun yliopistossa
- Teoriaa
- Tutkimuksen toteutus
- Tuloksia: sisältöanalyysi
- Johtopäätöksiä
- (Tutkimuksen jatko)

Tutkimusongelma ja -kysymykset

Suoritettujen alempien korkeakoulututkintojen määrä suhteessa läsnäoleviin opiskelijoihin.

Lähde: Vipunen 21.7.2016

- Tutkimusongelma: fysiikan opiskelijakato
- **Osatutkimusongelma:** Vakiintuneen institutionaalisen ohjaustoiminnan merkitys ohjausta toteuttavan tahon näkökulmasta
- **Tutkimuskysymykset:**

1. Mikä on omaopettajatoiminnan *merkitys* omaopettajien näkökulmasta?

2. Millaista opiskelijan ja omaopettajan välinen *vuorovaikutus* on omaopettajan näkökulmasta?

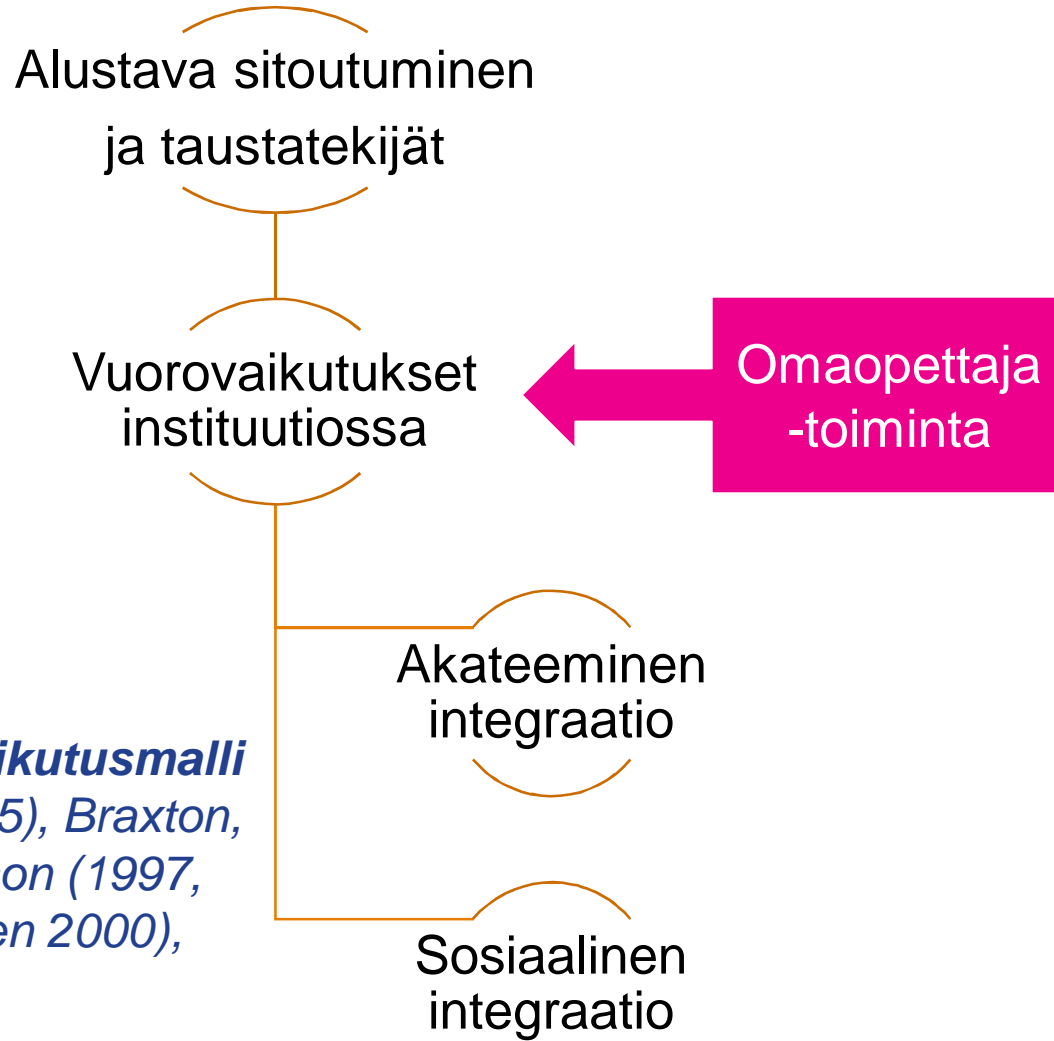
Omaopettaja- toiminta Oulun yliopistossa

motivointi
sitouttaminen
keskustelu
opintojen seuranta

- Alkanut kokeiluna 1990-luvulla, kattaa nykyään kaikki tutkinto-ohjelmat: **jokaiselle uudelle opiskelijalle nimetään omaopettaja**
- Koulutusneuvoston ohjeistus omaopettajatoiminnasta koskee kaikkia
- Toiminnan toteutus vaihtelee tutkinto-ohjelmittain
- **Fysiikan tutkinto-ohjelma**
- Omaopettajatoimintaa alkaen syksy 2010
- Noin 8 yksilötapaamista 1. vuoden syksyn aikana
- Tuloksellinen työnteko
- Ajankäytön seurantalomake

Teoriaa

Tinton vuorovaikutusmalli
*Tinto (1975, 2005), Braxton,
Sullivan & Johnson (1997,
ks. Braxton & Lien 2000),
Braxton 2000.*

Rakentavan dialogin
ideaali

Valta-asetelma

Vuorovaikutuksen laatu
ohjauksen laadun mittari

Vuorovaikutus ohjausprosessissa
Vehviläinen (2001, 2014).

Tutkimuksen toteutus

- Haastateltiin Oulun yliopiston fysiikan tutkinto-ohjelman omaopettajia:
 - N = 8 (n. 38%)
 - Joulukuu 2015 – tammikuu 2016
 - Käytännöt, kokemukset, merkitykset, toiminnan kehittäminen
 - Aineisto nauhoitettiin, litteroitiin ja käsiteltiin QSR NVivo-ohjelmistolla
- **Sisältöanalyysi:**
 - **Merkitykset** eri tahoille: omaopettajat, tutkinto-ohjelma, opiskelijat
 - **Aineistolähtöinen luokittelu** merkityksistä opiskelijoille
 - **Vuorovaikutuksen** kuvailu tiettyjen haastattelukysymysten yhteydessä

Sisältöanalyysi: merkitys

Henkilökohtainen merkitys

- Aidosti henkilökohtainen (5/8) esim. opiskelijoiden ”maailmaan” tutustuminen
- Merkitys työn kautta esim. opintoneuvontana
- Ei merkitystä tai merkityksen kyseenalaistaminen, esim. työtehtävä muiden ohella

Merkitys tutkinto-ohjelmalle

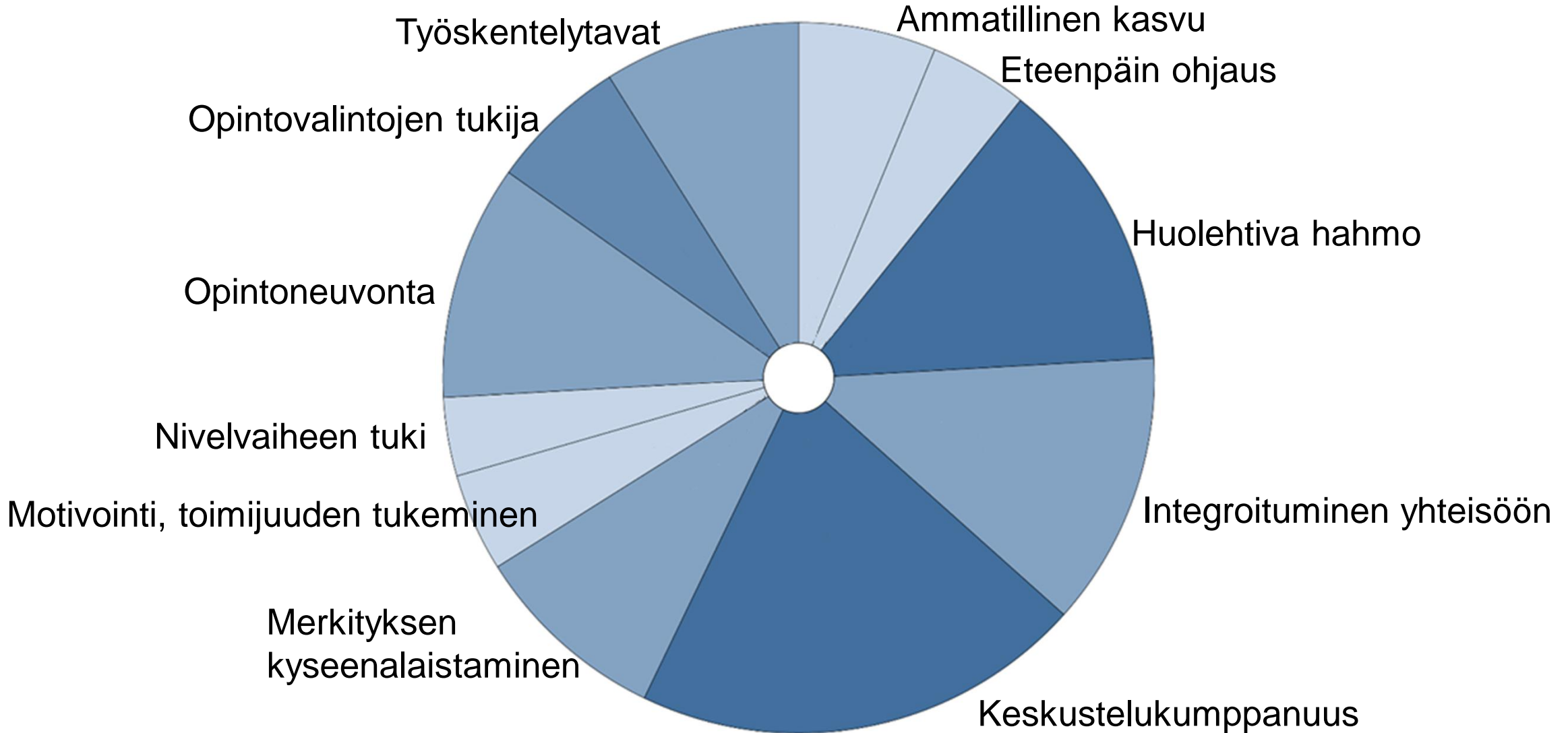
- Opiskelijoiden edistyminen opinnoissaan ja valmistuminen (5/8)
- Tiedeyhteisön kehittyminen, esim. uudet huippufyysikot ja yhteishenki
- Kyseenalaistaminen, esim. ”lääkisongelma”

Merkitys opiskelijalle (ei suora haastattelukysymys)

- Keskusteluapu tarvittaessa (7/8)
- Opiskelun eteneminen, opiskelutavat, konkreettiset neuvot (5/8)
- Kyseenalaistaminen (5/8) esim. välttämätön paha, ei tarvetta keskustelulle

Merkitys opiskelijoille - luokittelu

Sisältöanalyysi: vuorovaikutus

Tyypillisen omaopettajatapaamisen kulku

- Usein hyvin lyhyt, omaopettaja kysyy pintapuolisesti kuulumisia ja tarkistetaan ajankäytönseurantalomakkeen täyttö.
- Vastuu ohjauksen sisällöstä ja keskusteluaiheista siirtyy opiskelijalle.

Onnistuminen omaopettajana

- Omaopettaja on voinut olla avuksi omaoppilaalle (7/8)
- Keskusteluyhteyden syntyminen ja opiskelijan luottamuksen saaminen
- Ideaalisena omaopettajana pidetään helposti lähestyttävää henkilöä (7/7)

Epäonnistuminen omaopettajana

- Vuorovaikutuksen vähyyks tai puute (7/8)
- Suurin osa vastaajista kokee kontaktin syntymisen omaopiskelijaan haastavana

Johtopäätöksiä

1. **Mikä on omaopettajatoiminnan *merkitys* omaopettajien näkökulmasta?**
 - Avoimen kanssakäymisen / keskusteluyhteyden idea korostuu, samoin opiskelijasta huolehtiminen
 - Omaopettajat antavat ohjaustoiminnalle merkityksiä, jotka ovat yhteneviä opiskelijakatoon kehitetyn mallin (*Tinto (1975, 2005), Braxton, Sullivan & Johnson (1997, ks. Braxton & Lien 2000), Braxton 2000*) kanssa.

Vrt. Tinto(1975, 2005), Braxton, Sullivan & Johnson (1997, ks. Braxton & Lien 2000), Braxton (2000)

Akateeminen
integraatio

Ammatillinen kasvu

Integroituminen työyhteisöön

Työskentelytavat

Opintoneuvonta

Nivelvaiheen tuki

Motivointi, toimijuuden tukeminen

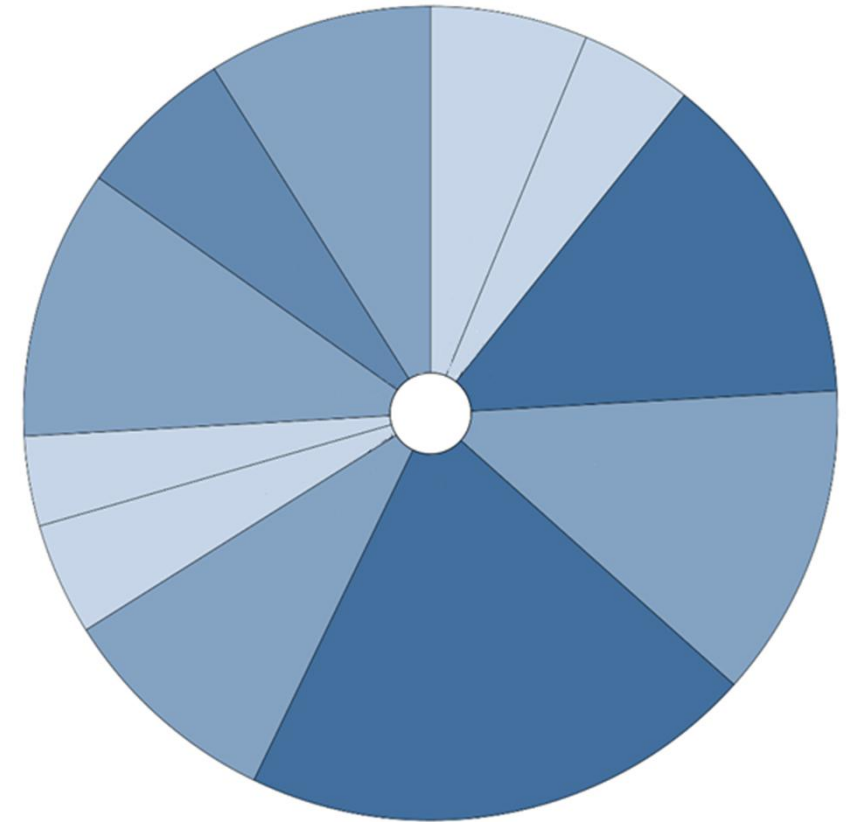
Sosiaalinen
integraatio

Keskustelukumppanuus

Huolehtiva hahmo

Integroituminen tiedeyhteisöön

Nivelvaiheen tuki

Teoreettisen luokittelun
ulkopuolelle jää

- Eteenpäin ohjaus
- Merkityksen kyseenalaistaminen
- Opintovalintojen tukija

Johtopäätöksiä

2. Millaista opiskelijan ja omaopettajan välinen *vuorovaikutus* on omaopettajan näkökulmasta?
- Omaopettajaohjaus ei tällä hetkellä vastaa ideaalista, dialogista, vuorovaikutustilannetta (*Vehviläinen 2001, 2014*)
 - Vuorovaikutuksen laajuus ja laatu riippuu erityisesti opiskelijan omasta aktiivisuudesta
 - *Ristiriita* toiminnalle annettujen merkitysten kanssa, esim. keskustelukumppanuus

Kiitos yleisölle!

Tutkimuksen jatko

- Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi **sisältöanalyysia jatketaan**
- Vuorovaikutuksen analysointi **laatonäkökulmasta**: hyvä vuorovaikutus (Kauppila 2011)

3. Miten omaopettajat puhuvat omaopettajatoiminnan merkityksestä ja vuorovaikutuksesta opiskelijoiden kanssa

- **Diskurssianalyysi** haastatteluaineistosta
 - Ryan (2015): diskurssit työn merkityksen kokemisessa
 - Johnson (2000): diskurssianalyysi työkaluna opiskelijakadon tutkimisessa
- **Tutkimusartikkelin kirjoittaminen**
- **Toinen osatutkimus**: *opiskelijanäkökulma* omaopettajatoiminnan merkityksiin, ohjausvuorovaikutukseen ja diskursseihin niistä

Lähteet

- Tinto, V. (2006-2007). Research and Practice of Student Retention: What Next? *J. College Student Retention*, vol 8(1), 1-19.
- Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89 – 125.
- Tinto, V. (2005). Reflections on Retention and Persistence: Institutional Actions on Behalf of Student Persistence. *Studies in Learning, Evaluation, Innovation and Development*, 2(3), 89 – 97.
- Braxton, J. & Lien, L. (2000). The Viability of Academic Integration as a Central Construct in Tinto's Interactionist Theory of College Student Departure. Teoksessa Braxton, J. (toim.), *Reworking the Student Departure Puzzle* (s. 11 – 28). Nashville: Vanderbilt University Press.
- Braxton, J. (2000). Conclusion: Reinvigoration Theory and Research on the Departure Puzzle. s. 257 – 274 Teoksessa Braxton, J. (toim.), *Reworking the Student Departure Puzzle* (s. 257 – 274). Nashville: Vanderbilt University Press.
- Vehviläinen, S. (2001). *Ohjaus vuorovaikutuksena*. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas*. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Kauppila, R. (2011). *Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot, vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Ryan, J. (2015). It ain't just what you do and the way that you do it: why discourse matters in higher education communities of practice. *Higher Education Research & Development*, 34(5), 1001-1013, DOI: 10.1080/07294360.2015.1011087.
- Johnson, R. Jr. (2000). Investigating the Processes of Persistence: Refining Discourse Analysis as a Tool for Generating New Departure Theory. Teoksessa Braxton, J. (toim.), *Reworking the Student Departure Puzzle* (s 157 – 169). Nashville: Vanderbilt University Press.